

ПРОБЛЕМА ІНТЕГРАЦІЇ ЗНАНЬ В ХОДІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

У даній статті проаналізовано доцільність використання міжпредметних зв'язків в рамках інтегрованих навчальних курсів в ході професійної підготовки майбутніх учителів технологій.

Ключові слова: інтеграція, технологія, навчальні дисципліни.

Постановка проблеми. Вища освіта України є одним з фундаментальних чинників відтворення інтелектуальних і продуктивних сил нації, розвитку духовної культури українського народу, запорукою майбутніх успіхів у зміцненні й утвердженні авторитету України не тільки в європейському, а й у світовому освітньому просторі.

Визначальним напрямом розвитку системи вищої освіти України задля підвищення її конкурентноздатності є інтеграція у європейський освітній простір у руслі виконання вимог Болонського процесу. Болонський процес став освітнім пріоритетом і використовується як одна з ознак нашого руху до європейської спільноти. Проведено десятки наукових конференцій з проблеми євроінтеграції вищої освіти. Але кількість проблемних питань поки що не зменшується.

Світовий досвід показує, що країни, які переймалися питаннями саме розвитку освіти, вийшли на передові рубежі в економічному, політичному та соціальному розвитку. В епоху постіндустріального суспільства, яке характеризується бурхливим приростом знань, швидкими темпами науково-технічного прогресу і глобалізацією всіх процесів “освіченість, інтелект, творчий потенціал особистості стають провідною силою, визначальною передумовою і наріжним каменем прогресу цивілізації” [7].

Розвиток держави, економічне її зростання, культура, освіта, високий рівень науково-технічного прогресу неможливі без докладання зусиль творчих людей. Тільки творча особистість здатна сприймати складні питання, вирішувати винахідницькі завдання, приймати неординарні організаційні і складні рішення, а також вирішувати інші творчі завдання, що забезпечують її високий

статус у суспільстві. Тому, що тільки високоосвічена і компетентна людина здатна вільно орієнтуватися в реаліях професійно-суспільного життя, самореалізовуватись, самовдосконалюватись і працювати з повною віддачею, як для себе, так і для суспільства.

У відповідності до “Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті” в державі визначено пріоритети розвитку освіти, розроблено відповідну правову базу, розпочато практичне реформування освітньої галузі. Також оновлення і модернізації потребує зміст освіти відповідно до національних досягнень новітніх науково-інформаційних технологій.

В умовах зміни освітніх стандартів України, оновлення трудової і професійної підготовки в загальноосвітніх закладах, розвитку освітньої галузі “Технологія” набуває неабиякого значення підготовка майбутніх вчителів технологій (трудового навчання) до інноваційної творчої діяльності. Сучасна парадигма освіти зорієнтована на виховання творчої особистості. Таке виховання можливе лише за умови цілеспрямованої творчої діяльності самих учнів чи студентів в процесі навчання. Відповідно до цього формуються й нові підходи та концепції навчання, які мають інтегрований характер.

Питаннями вдосконалення підготовки педагогічних кадрів займаються ряд вітчизняних та зарубіжних науковців (Ю. Васильєв, А. Вихрущ, С. Гончаренко, А. Дьомін, І. Зязюн, Д. Коломієць, Н. Кудикіна, В. Мадзігон, Н. Ничкало, В. Сидоренко, С. Сисоєва, М. Солдатенко, Г. Терещук, Д. Тхоржевський, Л. Хоменко, В. Юрженко та ін.), про що свідчать появи багатьох новаторських запроваджень у педагогічній науці протягом останнього десятиліття. Свій вклад внесли також В. Беспалько, Н. Кузьміна, О. Щербаков та інші,

ПРОБЛЕМА ІНТЕГРАЦІЇ ЗНАНЬ В ХОДІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

які займаються організацією навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах та питаннями визначення професійних якостей майбутнього педагога.

Виклад основного матеріалу. Сучасна педагогічна наука не готова дати вчителю всі ті необхідні знання і вміння, за допомогою яких він би вдосконалював себе як педагог-творець і, в той же час, розвивав творчі задатки кожної дитини. Ситуація ускладнюється ще й тим, що в сучасних умовах варіативності та різноманітності освітніх програм, змісту, форм і методів навчання виникає необхідність по-новому сприймати специфіку роботи педагога і формування його професійної компетентності. Якою ж має бути підготовка вчителя технологій, щоб він був конкурентноспроможним, компетентним, допомагав би учням всіма можливими засобами і методами? Важливість цього питання сформована в усіх документах про освіту. Зокрема, одним із стратегічних завдань реформування освіти в українській державі є формування освіченої, творчої особистості [3].

Сучасне змістове наповнення змісту трудового навчання потребує більш глибокого ознайомлення учнів з основами виробництва, досягненнями техніки і технологій, новітніми інформаційними розробками й опануванням безпосередньо практичними діями. Це, в свою чергу, зумовлює пошук і впровадження принципово нових, концептуальних підходів до системи підготовки кваліфікованих кадрів, змін традиційної структури освіти, що визначаються в контексті інтеграції України в європейський освітній простір з орієнтацією на фундаментальні цінності загальноосвітньої культури. Саме ці чинники ставлять перед вищою педагогічною школою нові завдання підвищення ефективності і результативності теоретичної підготовки майбутніх спеціалістів як основу їх професійної компетентності. Важливе місце в цьому посідає методика та рівень викладання, використання нових ефективних методів навчання та сучасних технологій. Навчальні заклади повинні не тільки давати глибокі та міцні знання, але й формувати особистість, що володіє широким творчим потенціалом, моральною стійкістю, високою культурою спілкування. Тому постає потреба розробки, обґрунтування та впровадження у навчальний процес інтегрованих курсів, спрямованих на розвиток творчої, компетентної особистості.

Різні галузі знань, які інтегровані в систему, стають не тільки засобом формування цілісного світогляду у студента, соціальної зрілості, а й самі

по собі збільшують свою цінність. Створення інтегрованих курсів дає можливість по-новому вирішувати проблему фундаментальної підготовки студентів у вищих педагогічних навчальних закладах. Сама проблема інтеграції знань не є чимось новим у педагогіці і, в той же час, є одним із ефективних засобів фундаменталізації вищої освіти.

Проблема інтеграції дисциплін тісно пов'язана з проблемою міжпредметних зв'язків. При здійсненні яких у студентів розширюється науковий кругозір, активізується логічне мислення та увага, покращується увага, зростає зацікавленість, відбувається глибоке проникнення в процеси вивчення, системний розгляд явищ, процесів, об'єктів тощо. Міжпредметні зв'язки в контексті інтеграції навчальних дисциплін забезпечують більш глибоке вивчення теоретичного матеріалу, формування у студентів наукових понять, допомагають їм застосовувати набуті знання на практиці та в подальшій професійній діяльності. Все це підвищує ефективність професійної підготовки у вузі. Побудова навчального процесу на основі міжпредметних зв'язків – одна з ведучих ідей сучасної дидактики, яка має важливе значення в засвоєнні міцних та глибоких знань, у формування діалектичного світогляду.

Актуальність проблеми обумовлюється також змінами у вищій освіті України і орієнтацією на європейський освітній простір. Де йдуть активні пошуки раціональних шляхів інтеграції навчальних дисциплін у підготовці майбутнього вчителя, які спрямовані на формування професійної компетентності майбутнього фахівця та створення загального стандарту вищої освіти. Реалізація взаємозв'язків між предметами повинна відбуватися за рахунок викладання кожної окремої дисципліни і встановлення певних логічних зв'язків між ними (інтегровані навчальні курси). Цьому питанню присвячено ряд монографічних робіт та дисертаційних досліджень (М. Арцишевська, Д. Коломієць, М. Корець, В. Курок, М. Сова).

Інтегрований підхід природним чином розвиває бар'єри між предметами, дозволяє подолати їх розрізненість. Тим самим предмети природничо-математичного циклу будуть збагачуватися гуманітарними дисциплінами, у яких великий потенціал.

Для того, щоб почати вивчати курс інтегрованих навчальних дисциплін (при підготовці майбутніх вчителів технологій такими, наприклад, є: "Машинознавство", "Основи виробництва"), майбутній фахівець повинен зрозуміти, що

ПРОБЛЕМА ІНТЕГРАЦІЇ ЗНАНЬ В ХОДІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

навчальний предмет чи дисципліна – це система складених і дидактично обґрунтованих знань та досліджень, що паралельно може включати відомості з суміжних предметів, які служать основою міжпредметних контактів у процесі навчання. Взаємозв'язок загальноосвітніх знань, які здобувають в школі і нагромаджують потім під час навчання у вузі, складають основу вмінь і навичок, які будуть в подальшому використовуватись у галузях виробництва, промисловості, освіти, будівництва тощо.

Процес набуття інтегрованих знань досить тривалий і складний. Характерними особливостями якого є постійне поповнення вже набутих знань новітніми розробками, науковими ідеями, методами, засобами тощо. Це, в свою чергу, потребує аналізу й узагальнення. Одночасно цей процес супроводжується зміною навчальної діяльності, тобто відбувається перехід від репродуктивної складової до творчої активної діяльності.

Сучасний вчитель технологій (трудового навчання) не може дозволити собі керуватися старими підходами до виявлення та формування творчих здібностей школярів, не може заганняти учнів в певні рамки і стереотипи. Успіх навчально-виховного процесу в певній мірі залежить від ефективного використання змісту навчального матеріалу різних дисциплін для організації творчої навчальної діяльності. Тобто, при підготовці вчителів технологій повинні бути забезпечені міжпредметні зв'язки. Важливим для суспільства є не тільки генерація нових ідей і технічних рішень, а й уміння сприймати й розуміти нове, поважати свіжі, навіть незрозумілі ідеї, впроваджувати їх і не протидіяти новому. Вчитель, розвиваючи творчі можливості учнів, сам є творцем і новатором у пошуках найадекватніших методів навчання та виховання. У першу чергу треба допомогти учням в оволодінні знаннями і раціональними прийомами самостійної пізнавальної діяльності, постійно варіювати методами та організаційними формами з врахуванням загального і особливого в особистості кожного учня, розумно поєднувати фронтальні, групові та індивідуальні способи організації для підвищення якості навчання та творчого розвитку кожного учня. Педагог, організовуючи навчально-виховний процес, має звертати увагу не лише на репродуктивну діяльність учнів, які засвоюють і відтворюють певні знання та вміння, а й на те, як ці вміння засвоюються в учнів. Як працюють учні чи студенти, щоб досягти певних результатів у своїй діяльності? Вчителю необхідно створити такі умови навчання, щоб учні стали активними

учасниками власного процесу становлення творчої особистості. Тобто, потрібно знайти оптимальне співвідношення між репродуктивною і творчою діяльністю.

Висновки. Отже, шляхи вдосконалення підготовки майбутніх вчителів технологій в сучасних умовах модернізації освіти і переходу до Болонської конвенції організації навчально-виховного процесу, безпосередньо залежать від пошуків реальних умов для вироблення і закріплення необхідних умінь і навичок у майбутніх педагогів. Освітня програма підготовки вчителів технологій повинна включати реалізацію індивідуальних освітніх програм студентів, які розкривають їх творче виявлення, спонукають до подальших звершень і формують педагогічну майстерність майбутнього фахівця.

Виходячи з цього, можна сказати, що перехід до творчого оволодіння педагогічною теорією і практикою можливий шляхом здійснення інтегрального підходу до форм і методів навчання, що передбачають максимальну самостійність і творчість студента.

Сподіваємося, що наша стаття стане в нагоді всім тим, хто цікавиться питаннями інтеграції та використання міжпредметних зв'язків у навчальних закладах

Подальші дослідження будуть продовжені в напрямку оптимізації навчально-виховного процесу і формування професійної компетентності майбутніх вчителів технологій.

1. Барбіна Є.С. *Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх учителів у системі неперервної педагогічної освіти // Філософія педагогічної майстерності: Зб. наук. пр. / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України, Вінницький ДПУ імені Михайла Коцюбинського / Ред. кол.: Н.Г. Никало (голова) та ін. – Київ – Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2008. – С. 161 – 165.*

2. Боголіб Н.П., Дідух В.О. *Фундаменталізація підготовки як засіб забезпечення професійної мобільності майбутніх вчителів технологій // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Випуск 53. Серія: педагогічні науки: Збірник. – Чернігів: ЧДПУ, 2008. – С. 3 – 4.*

3. *Державна національна програма "Освіта" ("Україна XXI століття"). – Київ, 1993.*

4. Кас'ян І.М., Юрженко В.В. *Дидактичні напрямки розвитку педагогічної творчості майбутніх вчителів // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені*

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ З КРЕСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Т.Г. Шевченка. Випуск 53. Серія: педагогічні науки: Збірник. – Чернівці: ЧДПУ, 2008. – С. 15 – 18.

5. Кудикіна Н.В. Модульний процес формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників // Педагогічний процес: теорія і практика. Випуск 4. – К.: Видавництво “ЕКМО”, 2007. – С. 74 – 79.

6. Освіта в інноваційному поступі суспільства / Доповідь на підсумковій колегії Міністерства освіти і науки України // Освіта України. – 14 серпня 2006 року. – № 60 – 61. – С. 1 – 21.

7. Освіченість, інтелект, творчий

потенціал особистості – наріжний камінь прогресу цивілізації / Виступ Президента України Леоніда Кучми на II Всеукраїнському з’їзді працівників освіти 8 жовтня 2001 року // Освіта України. – 16 жовтня 2001 року. – № 48. – С. 3 – 4.

8. Сидоренко В.К. Актуальні проблеми підготовки вчителів трудового навчання в світлі реформування освіти в Україні // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. – № 2. – С. 41 – 44.

9. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2005. – 239 с.: іл.

Стаття надійшла до редакції 16.03.2009

УДК 378.016:744

Наталія Титова, аспірантка Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова,
м. Київ

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ З КРЕСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

У статті розглядаються основні проблеми процесу оцінювання навчальних досягнень студентів та характеризується перспектива розвитку системи оцінювання навчальних досягнень з креслення майбутніх вчителів трудового навчання.

Ключові слова: оцінювання, навчальні досягнення, креслення.

Постановка проблеми. Одним із ключових факторів розвитку системи вищої освіти в Україні є реформування існуючої освітньої парадигми в контексті європейських стандартів якості підготовки фахівців. Надзвичайно важливим є процес вдосконалення модульної організації навчального процесу, системи рейтингового оцінювання навчальних досягнень студентів, як необхідних умов запровадження кредитно-модульної системи. Створення й удосконалення такої систем освіти наполегливо вимагає широкого впровадження рейтингових показників якості навчання, з метою заохочення до навчальної діяльності студентів, стимулювання їх до самостійної праці, підвищення мотивації та активізації індивідуальних здібностей студентів тощо.

Аналіз останніх досліджень засвідчує неабиякий інтерес вітчизняних науковців до проблеми пошуку нових критеріїв, механізмів і методів оцінювання якості навчання. У контексті

основних положень Болонського процесу в останні роки з’явилися праці, в яких висвітлюється: моніторинг якості освіти (П. Дмитренко [6], О. Локшина [16], О. Ляшенко [18]); розробка сучасних інноваційних технологій, які включені в систему оцінювання знань студентів (В. Мадзігон [14], В. Бочарнікова [1], П. Сікорський [22], О. Спірін [24]); теоретичні підходи до оцінювання знань студентів, їх розробка і вдосконалення (І. Булах [2], В. Кремень [12], І. Мороз [17], Є. Перовський [19]).

Серед них найновіші дисертаційні дослідження: в галузі медичної освіти – Л. Джулай [5], з циклу природничих наук – Л. Романишина [21] та дослідження процесу оцінювання знань студентів США – І. Зварич [8], оцінювання як фактор підвищення якості освіти – М. Дубцова [7].

На жаль, дослідження, які б були присвячені розробці системи оцінювання навчальних досягнень з креслення майбутніх вчителів трудового навчання практично відсутні.